

YELOD TELDEGFOLID
NÜM 12 DEKUL 2014 Pads 89 jü 100

O Volapükaflens valöpo!

Leigoäsä yel: 2014 nu nilikon lü fin oka, id ün yel at dinäds anik in kobäd Volapüka efinikons: Primü mayul cifal mödayelalunik: Brian R. Bishop elovepolom cali oma obe, e za tobul pidabiko logamafäg läsiköl emüton redakani ela “Vög Volapüka”: Ralph Midgley ad lovepolön vobi ut, keli idunom dü yels: 24.

Danobs bofikanis demü vob omas gönü pük obsik.

In gased presenik kanols reidön yegedi fa hiel John Redgwell dö yelasäsuns. Nun ola tonon: “*… utans, kels juitons preseni, lifons ün hitüp laidüpik. Pro ons sol ai nidon.*”

Atos i söton lonöfön pro Volapük e flens ona. Kälälobsös vödis ela Ralph, kelis epenom bü yels anik in gased at: “*Volapük binon äs flor u bim jönik, … Volapük binon patik; no binon pük äs püks votik. Meriton fümiko ad pakonsefön – e vobod veütik at duton lü obs.*”

Siämü atosa vipob obes e püke obsik fütüri solöfik e floragiki. Keblünobsös lezili, fägis e fredi obsik ad zeil at.

Zuo vipob reidanes valik lekömatimi jönik e kritida-zeladelis fredüköl e plitikis.

Valikosi gudikün oles ed olsikanes

vipom

Hermann Philipps

LÄLID IN STUNALÄN

(fa *Lewis Carroll*, petradutöl fa *Ralph Midgley*)

KAPIT DEGTELID

TEMUNOD ELA LÄLID (DIL FOLID)

"Reidolöd onis", äsagom Körareg.

Krolig Vietik älenükom lüni oka. "Kiöpo sötob primön, o Mayed Orik?" äsäkom.

"Primolöd primü poedot", äsagom fefiko Körareg, "e fovolöd jü finod; täno stopolöd."

Ekö! strofs, kelis äreidom Krolig Vietik:

Esagons obe, das igolol ofe,
Ed emäniotol fe obi ome:
Kaladi gudik egivof obe,
Ab esagof: "No svimom, efe."

"No nog egolob", enunom ones
(Sevobs, das verat binon):
Ab üf olaidülof ad lapelön lones,
Kis jenöfo-li ole ojenon?

Egivob bali ofe; egivons telis ome,
Kilis, u plu, egivol obes, he! he!
Val ekömon de om dönu ole,
Do iledutons büo verato obe.

Üf ob ud of ba okompenobs, o dol!
Ko ludin at (äsä sagoy);
Spelom, das onis olibükol,
Kuratiko äsä äbinoy.

Ced oba, das ol nu ibinol
(Büä ilabof mivimi et)

XII:91:2014

Neletian, kel liedo ga ikömol
Vü om, ed obs it, e ret.

No sagolös ome, begob ole,
Das gudiküno onis äplidof;
Bi atos obinon klän gretik te obe,
Ed ole, no votanes, so vilof.

"Atos binon temunod veütikün, keli elilobs jünu", äsagom Körareg, kel äröbom namis; nu yulanef ..."

"If yulan seimik kanom kleilükön oni", äsagof Lälid, (dü minuts ömik pasetik iglofof so gretiko, das leno ädredof ad ropön omi), "ogivob ome pänidis mäl. *Ob* no cedob, das dabinon siäm igo pülikün in at."

Yulans valik äpenoms su sletots: "*Of* no cedof, das dabinon sinif igo pülikün in at", ab yulan nonik ästeifülom ad kleilükön vödis papüra.

"Üf vöds at no dalabons sinifi seimik", äsagom Körareg, "seko no kudobsös dö ons, bi üf sinif no dabinon in at, no nedobs sukön oti. Too verato no fümob," äfövom, ed äseitom strofis love kiens oka. Äxamom onis me log bal. "Jinos, das dalabon sinifi semik; – *'esagof: no svimom, efe'* –! Ol no kanol svimön, vo-li?" äläükom, ed äflekom oki lü Köraman.

Köraman älemufükom kapi lügiko. "Logotob-li, o Mayed Orik, äsva kanob-la svimön?" (Fümo *no,* bi pemekom lölöfiko me karton).

"Gudö! jünu", äsagom Körareg, ed äfovom mürölo dö strofs lü ok it: " 'Se*vobs, das verat binon'* – fümiko spikoy dö yulanef, nendoto, – '*Egivob bali ofe, egivons telis ome'* – lesi! vöds at mutons sinifön utosi, kelosi edunom dö toeds, vo-li?"

Finodi konota at okanols reidön in gased balid ün yel nulik.

XII:92:2014

VIPAFONÄD (DIL KILID)

fa *Frank Roger*, petradutöl fa *Ralph Midgley*

Tü zädel sököl äspidob ad rivön piadi, tiko me kaf jäfölo. Dido *Vipafonäd* igedageton topädi, kel nelaidüpo me selidöps e batans distik pebepladon, e sunädo ägolob ninio. Nensüpädiko el Nick äseadom len bötädatab e dönu äjuitom biri gudik.

“O Konrad, binos gudik ad logön oli dönu”, ävokom, sosus iküpom obi.

“O Nick! mutobs spikön ode”, äsagob, posä ibonedob kafi. “Esperimäntob.”

“E nendoto teor oba pefümükon, vo-li?”

“Semo si! ab labob säkis nog mödikis.”

“No kanob ba begespikön säkis valik; klienob ad jäfön me dins, kels jenons, e frutidön onis.

“O Nick, sagolös obe: Lio sit at jäfidon-li? Biribötädöp at: Lio kanon-li dabinön e leigüpo no dabinön, e plaädön bukiselidöpis, magavamusedis, e retis? E kikodo binobs-li pösods teik, kels sevons osi? Atos äsöton stunükön! Kikodo atos no binon-li in televid, in gaseds, e rets? Binos ga nen siämöf.”

Nick ätovülom jotis ed äslugom mudeti bira.

“Süadob, das mens logons utosi, kelosi vilons logön, e kredons utosi, kelosi vilons kredön. No fümob, das dabinon jenöf verik plödü obs, kel lonöfon pro alans. Fino valikos dabinon in tikäl obas.”

“Dö kis spikol-li, o Nick?”

“Lio kanob-li kleilükön tikädöpi oba? Ekö, logolös!” Äjonom mani, kel ebo ägolom se biribötädöp. “Kisi logom-li, ven logom plödio? Leno kanobs sevön atosi. Alans obas binons pösods distik pemiedüköl fa nuns sienas obsik e peplödakipöls de sienam votikanas. In tef at no labobs stabi kobädik.”

Älogetob lü om seväriko. “Kludo obs alik logobs-li utosi, kelosi vilobs logön? Cogol, o Nick!”

“Benö! Lio plänol-li, das biribötädöp at alna dabinon, ven isio kömob, ye ol älogol dinis votik. Sienam olik vola no äleigon ko sienam obik, bi tikäl olik älüodikon lü dins votik.”

“E kis dö mag jenöfa in nunajäfidots-li? In magods, buks, in jenöfots alsotik pedokümöl-li? Cedü ob, spadül nemödik reton ad blöfäd.”

“No gidetol, o Konrad! Utos, kelosi logol in televid u reidol in gaseds, no zesüdo leigon ko utos, kelosi votikans logons u reidons. Asä ya esagob, val binon in tikäl obsik. Val binon lönabinöfik. Leno kanobs niludön utosi, kelosi votikans sienons.”

Fümo iküpom logeti nekredöl oba, bi äläükom: "Lio plänol-li üfo utosi, kelosi ätemunol?"

"Teori no labob", äsiob.

Äseilikobs. Äjinos, das nos ireton ad pasagön. Äbonedob biri nog bali pro Nick e kafi telid pro ob. Pos minuts anik äsagob ome, das ämutob mogolön, ed äleditob.

Älüvob eli *Vipafonäd* mivimiko, ed äsludom ad neföro gekömön usio. Benö! kisi ösötob nu dunön? Blinön-li nunodi obik lü nuna-jäfidots? Öcedonsöv, das ilienetikob.

Spatölo lomio, ädagetob tiketi. If öviloböv lüodükön küpäli voläda lü jenots bisarik, kelis äkanoy-la küpedön tö piad: *Heybourne*, ömutoböv lölöfiko fümön dö tüvot obik. Pas ösötoböv sperimäntön boso plu.

Tü zädels sököl anik, ai äbeigolob piadi et dü spats oba poszedeliks. Alna ätikob dö din patädik: bioskop, lekan, gladet, tävam, e rets. Ed alna ekö! äbinob fo bukiselidöp: *Pehuköl fa buks*. Retod nonik ela *Vipafonäd* u topas votik, kelis ilogob is büo.

Äklülos, das no plu älabob nunodi seimik, keli ökanob lovegivön nunajäfidotes. Fümiko no ökanob lofön memamagotis oba asä blöfa-medis puboda neplänovik.

Ön mod seimik äfredob, das dinäd dönu änomon. Ab votaflano atos äsinifon, das teor ela Nick äveräton-la. Älogob te atosi, kelosi ävilob logön. Älindifos, ad kis äleküpälob me tiks oba, dibätiko ävilob te logön eli 'Pehuköl fa buks': dil vola, kö äsenälob koveni, leigoäsä el Nick äkotenom ad seadön in *Vipafonäd* drinölo biri bal pos votik.

Äsinifos-li vo, das alan logon voli ma buükam oka? Binos-li kodü atos, das anikans fümiko kredons dinis, kelis votikans noons ko füm leigik? Ilülogob-li nati jenöfik levala, vifiko nedemölo oni, bi cedob oni muifüköli? Ädabinons-li mens votik plä Nick ed ob, kels iplakons sümikosi, ud äbinobs-li te telans, kels sevons osi?

Ekö! müster no tüvovik. Ba ösötob jäfikön me dins, asä ölofons okis, e frutidön otis, ebo äsä el Nick imobom. Ed edunob atosi. Ai nog spatob tü poszedel zädelik da zif, ab no plu kolkömob eli Nick. Nendoto drinom biris in *Vipafonäd*, ab top et no plu binon dil lifa obik.

Ed alna ven kömob lü piad: *Heybourne*, visitob eli *Pehuköl fa buks*, padob boso in buks ömik, e nesuvo lüvob bukiselidöpi, nes eremön buki. Koefob, das lölöfiko plidob atosi.

Kritid su länädasüt

fa jiel *Margret Rettich,* petradutöl fa *Hermann Philipps*

Fatil onsik ikodädom, das ämutons lifädön kritidi in tood. Semikna vemo lezunikom, e täno dunom dinis go nesiämöfikün. Poso pidom osi, bi voiko binom gudik e püdiälik.

Atna äzunom dö lemotil: mot motila. Fatil a motil ilotädons ini dom ofa, dat no mutofös lödön soaliko. Äjenos pos deadam lefatila bü lunüp. Nu fatil e motil sagons: “Lemotil lödof pö obs.”

Ye lemotil ai nog sagof: “Lödols pö ob!” Fatil no plidom ad lilön atosi. Motil smilof dö atos e sagof: “Leadolös spikön ofi, e no skanolös!”

Ag! kikodo lemotil üfo ämutof-li dönu mäniotön dinädi at ebo tü büzedel kritida? Fatil ästanom in lomöfacem su xänöm ed ädekom kritidabimi. Ebo ven äsusteigom largenta-tipoti, lemotil äninikof ed äsäkof: “Kikodo bim stanon-li po yan?”

XII:95:2014

“Kiöpo söton-li üfo stanön?” fatil ärepligom.

“Pö ob ai istanon nedetü fenät”, lemotil äsagof. “E nu stanon po yan”, fatil ägeom löpao de xänöm.

“Dü tim das lödols pö ob, sötolsös demön obi”, gespikof lemotil. E täno äprimons ad feitön. Äsagons atosi ed etosi, e ven motil äkömof se kvisinöp ad vügolön, valans äspikons pemiko.

Fatil go älezunom. Ädesleitom dekadinis de bim ed ägejedom onis ini boks.

“Kisi dunol-li?” motil ävokof. “Päkolös legivotis, daifetis, beda-stofädemi e tutakefis! Ozelobs kritidi votaseimo. Seimo obenokömobs ed odalobs löpladön bimi obsik, kö vilobs.”

Ägleipom bimi, äronom plödio ko on ed äfimükom oni sui toodanuf. In yad el Nickel äpledom ko flen oka. “Kisi dunol-li?” äsäkom fatile.

“Omotävobs. E bi ozelobs vego kritidi, oneodobs bimi obsik”, fatil ävokom, e ya dönu äbinom in dom.

XII:96:2014

"Süperö!" äsagom flen ela Nickel. Ed el Nickel go äpleidom demü fatil, kel semikna ädunol dinis so nekösömikis.

Lemötül äpöjutof fatili ed eyamof: "So ga no pedesinos!" Ye om te äsleifom ofi flanio.

Motil ävokof: "Vo fefol-li?" Ab fatil ya ävilupom beda-stofädemi ini lainateged, ed älodom oni ini trökaspad.

Nu motil äkobükof legivotis valik ed äpäkof bosi stofädema e klotema. Äramenof se kvisinöp kukis, e lemotil äblinof fladi di 'Thermos' ko tied hitik.

Täno motil älenükof klotis vamik ele Maxel: tuülacil, ed äseidof omi sui seadot omik po of in tood. El Nickel ägivom kidi lemotile, ävinegom ofi – e sunädo vabam äprimon.

Fatil ai nog älezunom ed ävaibom go vifiko. Ätülom stiraluibi, das kaps onas ämufükons usio ed isio. Äfrenom, das valans päletirons föfio. Ägebom toodahorni, ven toods votik ätupons omi.

Atos äpliton eli Nickel, ed el Maxel ävokädom dub yof. Ye motil äsagom: "Vaibolös prüdiko, begö! u sexänob." Nu fatil ätakedikom plu. Poso motil äsäkof: "Kiöpio üfo vegobs-li?"

Fatil ägespikom: "Lü zian: *Luise* oba. Oküpol, das ostadobs us gudikumo ka pö mot olik."

Motil äneplidon ad vabön me klül somik lü zian: *Luise*. Ibo äbinons pösöds fol, ed äbinos kritid, e zian: *Luise* no äniludof, das ökömons. Ye no äkanoy spikön ko fatil dö atos.

Pos düp bal ärivons zifi, kö zian: *Luise* älödof. Ävabons fo dom, e fatil äsexänom ad toenön kloküli. Ädunom atosi pluna, ye nek ämaifükom yani.

In dom nilädik vom ävokof se fenät: "Nek binon lomo us", ed äsagof fatile, das zian: *Luise* imotävof, bi no ävilof soalön tü kritid.

O! if isevoföv, das visitans ökömonsöv, fümo iblibiföv lomo ed ifredoföv."

"Ag!" äsagom fatil, "dani gudikün, e zäli jönik!"

Dönü ämufükom toodi. "Kiöpio vegobs-li nu?" motil äsäkof.

XII:97:2014

Fatil ämemom, das ilabom julafleni vönädik in zif ot. Äcedom, das flen at ga fümo fredomöv, ven öpubons so no pespetölo, bi ün tim et ibinom lefredan.

Motil no löliko äfümof, ye äsagof nosi. El Nickel ävokom: “Yö! vegobs lü lefredan”, ed el Maxel ävokädom dub lejuit.

Flen fatila äbinom lomo, ye no pato älefredom. No igo ämemom fatili ed ämutom letikön dö atos dü timil. Pas ven älogom eli Nickel, ämemosevom omi, bi el Nickel älogotom kuratiko so, äsä fatil ettimo.

Ävüdom onis ad kömön ini löd okik, e bi nu äbinos zedel, jimatan omik äblinof alane bovedi pötetasupa. Motil ädalof sägükön e tuülön eli Maxel in näicem, ed el Nickel ädalom gebön prifeti. Täno flen fatila äsagom: “Fümo nog mutols vabön fagio. No vilobs stöpädönolis. Adelo alan nog labon vobi mödik. Danö! das too evisitols obis dü brefüp.

Fatil no äkünom ad sagön seimikosi. Kludo valans änüxänons ini tood, e täno äfövons vegami. Flen e jimatan oka ästanons lä tood okas ed ledito ävinegons onis.

Läbo hiköst fatila älödom no fagü is. Etan älabom jimatani e cilis kil e farmi ko plad mödik. Vönädo ivisitons omi suvo us, ye hiköst äsümom ad fatil, klu fasiliko äzunikom. Semanaedo älezunoms leigüpo ed iseagoloms feito.

Nu motil äsagof: “Sötobs vabön lü köst ola.”

Atos go äneplitom fatili, ye äsuemom, das motil ämobof dini gudik. Fo farm äblibom in tood ed äbüedom golön motili ini dom. El Nickel ävilom sunädo kegolön, ye fatil ästöpädom omi.

Ven motil igekömof, äseidof oki ed äsagof fatile: “Sunädo movegolös!” – “Ai nog hetädom-li obi?” fatil äsäkom. “Nö!” gesagof motil, “ye om e cils kil oka seatons in bed dub *mumps**. Els Nickel e Maxel no nog äsufons oni.”

Fatil äbinom vemo seilälik. Denu motil äbüedof stopön omi fo lotidöp alik ad säkön dö cems. Ye no äläbons. U lotidöp äfärmon u plad no ädabinon pro ons. Els Nickel e Maxel äfaemons, e motil ägivof omes mielakeki. Balna fatil ästopom, e valans äzigolons boso.

* *mumps* = maläd: *Parotitis epidemica*

XII:98:2014

Ven dönu ävegons, el Nickel äsäkom: “Kitimo üfo legivots fino pöseagivons-li?” – “Ven olükömobs”, motil äsagof. – “Kitimo olükömobs-li?” el Nickel äsäkom.

Täno motil äsagof lü fatil: “Gevegobsös, begö!” E jenöfö! fatil äflekom toodi.

Nu ävabons tio soaliko su süt. Ädagos. El Maxel äslipom. Motil ed el Nickel äkanitons kritidalidis. Täno id el Nickel äslipom.

Poso ästöpons nog balna, e motil änügifof bovüli tieda hitik fatile. “Gudos, das ebetikol osi”, äsagom. “Lemotil ebetikof osi”, motil äsagof.

Ven äkömons lomio, lit no plu äbinon seimo. Motil äpolof eli Maxel ini bed e fatil äpolom eli Nickel. Etans äküpoms nosi.

Ün göd sököl, du valans nog äslipons, fatil äramenom kritidabimi de toodanuf, äpladom oni ini lomöfacem po yan ed äprimom ad dekön oni. Ven lafo iblümükom atosi, ägleipom bimi ed äpladom oni nedetü fenät. Motil äkömom legivotis blinölo. Äpolom eli Maxel ini cem, ed el Nickel bunölo äsökom ofi. Fatil äfilidom kandelis.

“Nu fino zelobs kritidi!” el Nickel ävokom.

Ye fatil äsagom: “Stebedolös dü timil.” Äramenom lemotili, kel no nog isüikof. Äbradom ofi ed ävokom: “Kritidi lefredik!”

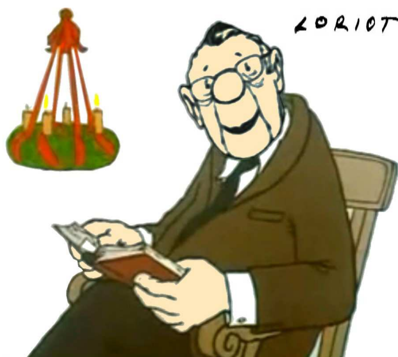
Fatil binom men püdikün e gudikün tio ai.

“So vemo fredob, das dönu komols”, lemötül äsagof. “So vemo plidob ad lödön pö ols! Ye…”, äläükof, “ga no binosöv-li gudikum, if bim stanonöv nedetü fenät, plas po yan?”

“O lemotil!” ävokof motil.

Ab fatil äsmilom.

YELAMI LÄBIK !

Ralph Midgley: guvan, sekretan, e redakan gaseda: "Vög Volapüka" dü yels za 24, nu labom lifayelis: 85 !

Yelami läbik,
yelami läbik !
Vipobs ele Ra-alph
yelami läbik !

Ralph pemotom ün 1929, novul, 25.

Das Volapük nog lifon atimo, debobs ön maf gretik dani ele Ralph Midgley, kel dü degyels ömik ätöbidom ad konsefön Volapüki pro fütüranef.

El Ralph e jimatan: *Betty* labons soni e dauti. Äbinom tidan Deutänapüka. Ai änitedälom dö püks; igo älärnom Velsänapüki, ye pato bejäfom mekavapükis, samo elis *Esperanto* (igo ätidom oni nitedäbes), *Ido*, *Interlingua* (fa *Alexander Gode*) e *Neo* (fa *Arturo Alfandari*). Lised at no lölöfon. Id älautom tidodemis anik Linglänapükik dö Volapük, samo elis: *Volapük for Everyone*, *Volapük vifik*, e *Volapük in Action* sa tidodemis brefik in püks votik. Dub atos äplöpom ad dagetön Volapüke flenis mödik.

Danobs eli Ralph demü vob omik pro Volapük e poso vipobs ome **yelami läbik!**

NIFÜP OKÖMON, HITÜP OKÖMON

fa *John Redgwell*

Nifüp okömon – nek doton dö jenöfot at. Stom vedon koldikum, neits vedons lunikums. Bleds redikons e braunikons e falons de bims. Ün dekul ud igo ün novul nif balid dofalon. Nifüp fe okömon, ab tim laijenon. Florüp e hitüp okömons.

Fredo spetobs florüpi e hitüpi. Fino kömons. Dels vedons vamikums e lunikums e flors balid florüpa florons in gads. Böds dönu kanitons. Pabs pubons e biens brumons bevü flors nulik.

Liedo, ven hitüp ekömon, pianiko mogolon. Yunul vedon yulul. Yulul vedon gustul. Suno binobs ün setul. Za del teldeg-balid setula hitüp calöfiko finikon.

Mens tu suvo tikons dö paset e fütür, dö atos, keli edunons e keli odunons. Ad juitön lifi, zesüdos ad lifön ün presen. Va sol nidon in sil nenfogik, va nifos, laboy lifi: legivoti völadikün valikosa. Va ün hitüp, va ün nifüp – mens, kels ai sukons fütüri goldik, lifons ün nifüp laidüpik; ab utans, kels juitons preseni, lifons ün hitüp laidüpik. Pro ons sol ai nidon. ☼

